

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : SR/02-10 (Soruşturma)

Karar Sayısı : 02-68/821-333

Karar Tarihi : 6.11.2002

Konu : Rekabet Kurulu'nca alınan 17.7.2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı Karar'da rekabetin tesisi amacıyla öngörülen düzenlemelerin yerine getirilmemesi nedeniyle BİRYAY Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş.'nin varlığının ve Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., BİRYAY Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş. ve YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'nin faaliyetlerinin 4054 sayılı Kanun kapsamında yeni bir rekabet ihlali oluşturup oluşturmadığının incelenmesi.

A - TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Dr. Kemal EROL (II. Başkan)

Üyeler : Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN, R. Müfit SONBAY, Murat GENCER, Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rifki ÜNAL.

B - SORUŞTURMA HEYETİ

Başkan : Rifki ÜNAL

Raportörler : Barış EKDİ, Hakan Suat ÖLMEZ,
Hakan BİLİR, Bayram Ali GEÇGİL.

C - ŞİKAYET EDENLER

Resen

D - HAKKINDA SORUŞTURMA YAPILANLAR

Birleşik Basın Dağıtım A.Ş. (BBD)

Fatih Mahallesi, Hasan Basri Caddesi, Ford Otosan Arkası,
81470 Samandıra/ İSTANBUL

YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. (YAYSAT)

Doğan Medya Tesisleri, Hoşdere yolu, 34850, Esenyurt / İSTANBUL

BİRYAY Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş. (BİRYAY)

Evren Mahallesi, Gülbahar Caddesi, No:68 Asmakat B:1 Güneşli / İSTANBUL

E - İDDİALARIN ÖZETİ

Rekabet Kurulu'nun 17.07.2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı kararı, gerekçeli olarak 12.03.2001 tarihinde haklarında soruşturma yapılan Birleşik Basın Dağıtım A.Ş. (BBD), BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş. (BİRYAY) ve YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'nin (YAYSAT) temsilcisine tebliğ edilmiştir. Söz konusu Karar'da BİRYAY'ın Ana Sözleşmesi'nin 3. maddesinin hukuka uygun hale getirilmesi, 38 ve 39. maddelerinin de sözleşmeden çıkartılmasına hükmedilmiş ve bu değişikliklerin yapılması için taraflara 45 günlük süre tanınmıştır.

Tarafların belirtilen süre içerisinde ve sonrasında Karar'da emredilen değişiklikleri yaptıklarına dair herhangi bir bilgi veya belgenin Rekabet Kurumu'na ulaşmaması, İstanbul Ticaret Sicili Memurluğu kayıtlarında BİRİYAY Ana Sözleşmesi'nde değişiklik yapıldığına dair herhangi bir kayıtın bulunmaması, taraflar ve tarafların temsilcileri tarafından konu ile ilgili olarak yapılan bildirimlere cevap verilmemiş olması nedeniyle Kurul Kararı'na uyulmadığı anlaşılmış olup, Kurul Kararı'na konu olan rekabet ihlallerinin sürmesi veya ilgili pazarda yeni ihlallerin ortaya çıkması olasılığına karşı 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6. maddeleri bağlamında rekabet ihlali olup olmadığının tespiti amacıyla soruşturma açılmasına karar verilmiştir.

F - DOSYA EVRELERİ

1. Rekabet Kurulu'nun 31.07.2001 tarih ve 01-37 sayılı toplantısında; BBD, BİRİYAY ve YAYSAT hakkında resen soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
2. Bu karar üzerine, 4054 sayılı Kanun'un 43/2. maddesi uyarınca 14.08.2001 tarihinde taraflara konuya ilişkin bildirim yapılmış ve taraflardan yazılı savunmaları istenmiştir. BBD'nin ilk yazılı savunması 13.9.2001 tarihinde, YAYSAT'ın ilk yazılı savunması ise 18.9.2001 tarihinde Kurumumuz kayıtlarına girmiştir.
3. Rekabet Kurulu'nun 30.01.2002 tarih ve 02-05/41-M sayılı kararı ile 4054 sayılı Kanun'un 43/1. maddesi uyarınca soruşturmanın süresi 6 ay uzatılmıştır.
4. Soruşturma Heyeti'nce düzenlenen 26.07.2002 tarih ve SR/02-10 sayılı Soruşturma Raporu, Kanun'un 45/1. maddesi uyarınca Kurul Üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ edilmiş ve aynı maddenin ikinci fıkrası gereğince hakkında soruşturma yürütülen teşebbüslerden 30 gün içinde ikinci yazılı savunmalarını göndermeleri istenmiştir.
5. Soruşturma Raporu'nun tebliğini takiben, BİRİYAY ve YAYSAT'ın ikinci yazılı savunmaları sırasıyla, 23.08.2002 ve 22.08.2002 tarihlerinde Kurumumuz kayıtlarına girmiştir. Söz konusu savunmalar ertesinde Soruşturma Heyetince hazırlanan ek görüş taraflara sırasıyla 10.09.2002 ve 09.09.2002 tarihlerinde tebliğ edilmiştir. BİRİYAY ve YAYSAT'ın ek görüşe ilişkin yazılı savunmaları 30 günlük sürenin bitimi olan 10.10.2002 tarihine kadar Kurumumuza ulaşmamıştır.
6. BBD, 22.08.2002 tarih ve 3715 sayı ile Kurumumuz kayıtlarına giren yazısında, Kanun'un 45'inci maddesi uyarınca ikinci yazılı savunma hakkı için 30 günlük ek süre talep etmiştir. Söz konusu talep Rekabet Kurulu'nun 29.08.2002 tarih ve 02-51 sayılı toplantısında görüşülerek ikinci yazılı savunma süresinin 30 gün uzatılmasına karar verilmiştir. Adı geçen Kurul Kararı, ilgili teşebbüse 07.09.2002 tarihinde tebliğ edilmiştir. İlgili teşebbüsün yazılı savunması ek 30 günlük sürenin bitimi olan 07.10.2002 tarihine kadar Kurumumuza ulaşmamıştır.
7. BİRİYAY, BBD ve YAYSAT'ın ilgili savunma haklarını süreleri içerisinde kullanmamaları sebebiyle, yazılı savunma süreci 10.10.2002 tarihi itibarıyla sona ermiştir.
8. BİRİYAY, BBD ve YAYSAT sözlü savunma talebinde bulunmamışlardır.
9. Rekabet Kurulu'nun 31.10.2002 tarih ve 02-66/819-M sayılı Kararı'nda konu ile ilgili nihai karar görüşmelerine başlanılması öngörülmüştür.

10. Rekabet Kurulu, 6.11.2002 tarihinde 02-68/821-333 sayı ile nihai kararını vermiştir.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ

Dosyanın raportörleri;

1. BBD, BİRYAY ve YAYSAT'ın, 17.07.2000 ve 14.12.2000 tarihli Rekabet Kurul'u kararları sonrasındaki davranışlarının 4054 sayılı Kanun çerçevesinde yeni bir rekabet ihlali oluşturduğuna ilişkin herhangi bir bulguya rastlanılmadığından, hakkında soruşturma açılan taraflara idari para cezası verilmesine gerek bulunmadığı,

2. Doğan Grubu'nun, Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama A.Ş. (Doğan Dağıtım), YAYSAT ve BİRYAY vasıtasıyla gazete ve dergi dağıtım piyasasında hakim duruma geldiği,

3. Gazete ve dergi yayıncılığı piyasası açısından kilit nitelikte olan dağıtım piyasasının yakından izlenebilmesini teminen, Doğan Dağıtım, YAYSAT ve BİRYAY'ın, Soruşturma Raporunun "Değerlendirme ve Öneriler" bölümünde istenilen bilgileri aynı bölümde öngörülen dönemlerde Rekabet Kurulu'na bildirilmeleri gerektiği,

sonuç ve kanaatine ulaşımlardır.

H - İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

H.1.1. İlgili Ürün Pazarı

BBD, BİRYAY ve YAYSAT'ın başlıca faaliyet alanlarının "gazete ve dergi dağıtım" olduğu göz önüne alınarak, ilgili ürün pazarı "gazete ve dergi dağıtım pazarı" olarak belirlenmiştir.

Gazete ve dergi dağıtım; yayınevi tarafından dağıtım şirketine teslim edilen mevkenin son satış noktalarında okuyucuya ulaştırılmasına kadar olan hizmeti kapsar. Dolayısıyla, gazete ve dergi dağıtım pazarı, dağıtım şirketlerini, ana bayileri ve son satış noktalarını kapsamaktadır.

H.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

BBD, YAYSAT ve BİRYAY'ın gazete ve dergi dağıtımını yurt çapında gerçekleştirdikleri dikkate alınarak coğrafi pazar olarak "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" kabul edilmiştir.

H.2. Taraflar Hakkında Bilgiler

H.2.1. YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.

Kuruluşu Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 21.09.1992 tarih ve 3118 sayılı nüshasında ilan edilen şirketin merkezi İstanbul'da bulunmaktadır. YAYSAT'ın hisselerinin %75'i Doğan Grubu şirketlerine, %25'i ise İhlas Grubu şirketlerine aittir.

H.2.2. BBD Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.

Kuruluşu Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 21.10.1991 tarih ve 2885 sayılı nüshasında ilan edilen şirketin merkezi İstanbul olup, şirketin hisselerinin %68'i Sabah Grubu'na, %20'si Star Gazetesi'ne (Uzan Grubunun sahibi bulunduğu Medya Park Yayıncılık Sanayi A.Ş.'ye devredilmiş bulunan Sabah Elektronik Yayıncılık A.Ş. vasıtasıyla), %10'u K... Y...'e (Gençlik Yayınları A.Ş. vasıtasıyla), %2'si ise Feza Gazetecilik (Zaman Gazetesi) A.Ş.'ye aittir.

H.2.3. BİRYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş.

Kuruluşu Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi'nin 28.05.1996 tarih ve 4046 sayılı nüshasında ilan edilen şirketin merkezi İstanbul olup, % 49 oranında YAYSAT ve % 49 oranında BBD iştiraki ile kurulmuştur. Şirketin %2'lik hissesi ise, A... D... D... B... ve anılan şahısların sahip oldukları teşebbüsler arasında eşit olarak paylaştırılmıştır.

H.3. Yapılan İnceleme ve Tespitler

H.3.1. Yerinde İnceleme ve Tespitler

YAYSAT Lojistik Direktörü, 15.08.2001 tarihinde kendisiyle yapılan görüşmede; 17.07.2000 tarihli Kurul Kararı'na karşı Danıştay'a itiraz edilmesi nedeniyle BİRYAY Ana Sözleşmesi'nde henüz değişiklik yapılmadığını, YAYSAT'ın bir lojistik ve planlama şirketi olarak faaliyetine devam etmekte ve faturalama ile ilgili faaliyetlerin Doğan Dağıtım aracılığı ile yürütülmekte olduğunu, BİRYAY ile sözleşme imzalayan müşteri yayınevlerinin bir kısmının yayınlarının YAYSAT tarafından dağıtıldığını ancak faturalamanın Doğan Dağıtım adına yapıldığını; Kurul'un söz konusu kararı neticesinde bayiliklere ilişkin olarak münhasırlığın kaldırıldığını, diğer dağıtım şirketlerinin yayınlarının belediyelere ait büfelerde satılması yönünde herhangi bir engel kalmadığını, bunun yanı sıra hiçbir son satış noktasına diğer yayınları satmaması yönünde talimat gitmediğini, gazete satış büfelerini işletenlerin BİRYAY, BBD veya YAYSAT bayisi olmalarının zorunlu olmadığını belirtmiştir.

BİRYAY'ın Genel Müdürü, 14.08.2001 tarihinde kendisi ile yapılan görüşmede; 17.07.2000 tarihli Kurul Kararı'na karşı Danıştay'da itirazda bulunulduğunu, sürecin hâlâ devam etmekte olduğunu ve bu nedenle BİRYAY'ın Ana Sözleşmesinde henüz değişiklik yapılmadığını, yayıncı kuruluşların BBD ve YAYSAT ile dağıtım sözleşmesi yapmaları konusunda herhangi bir engel bulunmadığını, BİRYAY'ın faturalarının Doğan Dağıtım'a kesildiğini, ücretin belirlenmesinde yayınevleri ile teker teker görüşülüp pazarlık yapıldığını ve yayının fiyatı, niteliği, satışansı vb. unsurların dikkate alındığını ve satışansı yüksek olmayan yayınlardan sabit dağıtım bedeli alındığını belirtmiştir.

15.08.2001 tarihinde yapılan yerinde incelemede ayrıca, BİRYAY'a ait Ortaklık Pay Defteri, Genel Kurul Karar Defteri ve Yönetim Kurulu Karar Defteri incelenmiştir. Elde edilen bilgiler ve yapılan tespitler aşağıdaki gibidir.

Ortaklık Pay Defteri: BİRYAY'a ait, İstanbul 13. Noteri tarafından 22 Mayıs 1996 tarihinde 22748 yevmiye numarası ile tasdikli 78 sayfalık Ortaklık Pay Defteri'ndeki en son kayıt 17. sayfada 24 Eylül 1998 tarihli olup, söz konusu kayıta 24.09.1998

tarihli devir sözleşmesi gereği Doğan Yayın Holding A.Ş.'nin 24 adet hissesinin Milliyet Gazetecilik A.Ş.'ye devredildiği beyan edilmektedir.

Genel Kurul Karar Defteri: BİRYAY'a ait, İstanbul 13. Noteri tarafından 22 Mayıs 1996 tarihinde 22744 yevmiye numarası ile tasdikli 134 sayfalık Genel Kurul Karar Defteri'ndeki en son kayıt, sayfa numarası verilmemiş olan defterin 11 ve 12. sayfalarında yer alan, 30 Nisan 2001 tarihli Olağan Genel Kurul Toplantı tutanağı olup, kayıtlardan bir önceki Genel Kurul tarihinin 31.03.2000 olduğu anlaşılmaktadır.

Yönetim Kurulu Karar Defteri: BİRYAY'a ait, İstanbul 19. Noteri tarafından 21 Aralık 2001 tarihinde 96089 yevmiye numarası ile tasdikli 287 sayfalık Yönetim Kurulu Karar Defteri'ndeki son kayıt, sayfa numarası verilmemiş olan defterin 1. sayfasında yer alan, 19 Şubat 2001 ve 11 numaralı Yönetim Kurulu Kararı olup Hazine Müsteşarlığı'na verilecek taahhütname ile ilgilidir.

Yukarıda yer alan tespitlerden, ticaret sicili kayıtlarından ve tarafların beyanından, BİRYAY'ın Şirket Ana Sözleşmesi'nde inceleme tarihi itibarıyla, 17.07.2000 tarihli Kurul Kararı gereğince herhangi bir değişiklik yapılmadığı anlaşılmaktadır.

H.3.2. BBD'nin Gazete ve Dergi Dağıtım Pazarındaki Durumu

2000 yılı ikinci yarısında, Bilgin Grubu'nda (Karar'da Bilgin Grubu ifadesi, Grubun başka gruplarla olan ortaklığı öncesi yapıyı, Sabah Grubu ifadesi ise söz konusu ortaklıklar sonrası oluşan yeni yapıyı nitelemek üzere kullanılmıştır), ekonomik sıkıntılar nedeniyle, yerli ve yabancı ortak arayışı başlamış ve bu süreçte T... C... 'e ait olduğu bilinen Park Grubu ile bir ortaklık anlaşmasına varılmıştır. Yönetim Kurulu Kararı ile, Sabah Yayıncılık A.Ş.'nin A grubu imtiyazlı hisselerinin yarısının Park Grubu'na devrine karar verilmiştir.

Sabah Yayıncılık A.Ş.'nin Park Grubu'na devrinden yaklaşık bir hafta sonra, 27.10.2000 tarihinde, Bilgin Grubu'nun sahibi olduğu Etibank A.Ş. (Etibank) Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na (TMSF) devredilmiştir. Bu devir sonrasında Banka'nın hissedarı ve yönetim kurulu üyelerinin malvarlıklarına ihtiyati tedbir konulmuş, Medya Holding A.Ş., Medya Sabah Holding A.Ş. ve Bilgin Holding A.Ş.'nin malvarlığı ve iştirakleri ya da bağlı ortaklıkları üzerinde Bilgin Grubu'nun tasarrufta bulunma hakkı kısıtlanmıştır.

Bu süreçte Park Grubu, Grubun tümünü devralabilecek ortaklık arayışlarına girmiştir. Bu arayışlar neticesinde, M... E... K... (Çukurova Grubu), T... C... (Park Grubu) ve M... V... (MV Holding)'dan oluşan MTM Haber Yatırım ve Ticaret A.Ş. (MTM) Bilgin Grubu'nu devralmak üzere D... B... ile anlaşmıştır. 30.11.2000 tarihli Sabah Gazetesinde D... B... bir veda yazısı yayınlarak Grubu devrettiğini belirtmiştir. Ancak yukarıda yer verilen tedbir kararı nedeniyle şirketlerle ilgili resmi bir hisse devri yapılamamıştır.

Dinç BİLGİN'in Gruptan ayrılmasından sonra MTM temsilcisi üyeler Sabah Yayıncılık A.Ş., Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., Satel Sabah Televizyon Prodüksiyon A.Ş., Medya Basın Servisleri Tic. A.Ş. gibi Bilgin Grubu'nun önemli şirketlerinin yönetim kurullarında görev almışlar ve fiilen MTM konsorsiyumu bu şirketleri

yönetmeye başlamıştır. Ancak, bu şirketlerde herhangi bir hisse devri gerçekleşmemiştir.

7 Ocak 2001 tarihinde yine Sabah Gazetesi'nde D... B...'in Grubun başına döndüğü açıklanmıştır. Bir süre sonra, adı geçen şirketlerde olağanüstü genel kurullar yapılarak yönetimler Bilgin Grubu tarafından oluşturulmaya başlanmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere, BBD'de de diğer bazı grup şirketleri gibi belirli bir süre hisse devri olmaksızın MTM konsorsiyumunca yönetilen ancak D... B...'in dönmesiyle tekrar Bilgin Grubu'nun kontrolüne giren şirketlerdendir. Bununla birlikte, finansal krizin etkisinin geçmiş olmamasından dolayı, şirket faaliyetlerine eskisi gibi devam edememiş ve maliyetlerde indirim gidecek uygulamalara hız vermiştir.

Bu soruşturma çerçevesinde, 27.06.2002 tarihinde kendisi ile görüşülen BBD Genel Müdürü; Sabah Grubu'nun geçtiğimiz yıllarda yaşamış olduğu ekonomik kriz nedeni ile tasarruf sürecine girdiğini, gazete ve dergilerin tirajlarının düşmesine bağlı olarak artan nakliye masraflarının düşürülmesi amacıyla YAYSAT ile anlaşıldığını ve YAYSAT ile BBD'nin aynı nakliye araçlarını kullanmaya başladığını, BBD'nin saha çalışmaları, internet tabanlı sistemde toplanan satış bilgileri, promosyon dağıtımı gibi hizmetler karşılığında YAYSAT'a masraflar dahil %6,5 oranında komisyon ödediğini, BBD'nin promosyonları kendi binasında bulundurmadığını, bunların YAYSAT tarafından depolanıp dağıtıldığını belirtmiştir. Genel Müdür ayrıca, satışların düşmesi sonucunda sadece BBD bayisi olanların kazançlarının da düştüğünü, bayilerin mali açıdan güçlendirilmesinin sağlanması ve YAYSAT'ın bayiliklerdeki yayınların satışını izleme konusunda İnternet tabanlı bir sistem geliştirmiş olması nedenleriyle BBD ile YAYSAT'ın ana bayileri ile son satış noktalarının da bir araya getirildiğini, bütün bayiler ve satış noktalarının YAYSAT ile ortak olduğunu, söz konusu tasarruf süreci nedeniyle BBD'de yaklaşık 400 olan personel sayısının 70 civarına indiğini, BBD'nin müşteri yayınlarının dağıtımından da vazgeçmek durumunda kaldığını ve müşteri yayınlarının YAYSAT tarafından dağıtıldığını ifade etmiştir.

Soruşturma Raporunun tesliminden sonra piyasada bazı yeni gelişmeler yaşanmış, Sabah grubu yayınları YAYSAT'ın dağıtımından alınarak BBD ile aynı gruba bağlı olan ve yeni kurulan BBD Merkez Dağıtım Organizasyon Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye (BBD Merkez) verilmiştir. BBD Merkez'in çoğunluk hissesi aynı zamanda Sabah Grubu'nda ortaklığı bulunan T... C...'in şirketi Merkez Basın Yayın Filmcilik Programcılık Reklamcılık Organizasyon Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye aittir. BBD Merkez'in kurulmasıyla birlikte Sabah Grubu yayınları dışında, dağıtımı BİRİYAY'da bulunan Akşam Grubu yayınları ile YAYSAT'ın dağıttığı Cumhuriyet gazetesi de bu yeni şirket ile dağıtılmaya başlanmıştır. Böylece BBD kağıt üzerinde dağıtım şirketi olma hüviyetini korurken, faaliyetini yine Sabah Grubunun ortaklarından bir kısmının sahip olduğu BBD Merkez aracılığıyla yürütmeye başlamıştır.

H.3.3. Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama Anonim Şirketi'nin Kuruluşu

29.06.2002 tarihinde kendisi ile görüşülen Doğan Dağıtım Mali İşler Direktörü; belirli bir sinerjinin ve ihtisaslaşmanın olması için BİRİYAY ile ilgili olarak Rekabet Kurulu'nun vermiş olduğu kararlar da dikkate alınarak Haziran 2001'de Doğan Dağıtım'ın kurulduğunu, bunu müteakip yayınevleri ile görüşüldüğünü, Akşam

Grubu'na ait gazete ve dergilerin BİRİYAY'da kalmayı, diğer yayınevlerinin de Doğan Dağıtım ile sözleşme yapmayı tercih ettiklerini, bu nedenle, bu aşamada BİRİYAY'da yalnızca Akşam Grubu'nun sözleşmesinin bulunduğu, Doğan Dağıtım'ın kurulması ile hem Doğan Grubu'nun yayınları hem de eskiden "müşteri yayınları" olarak tanımlanan yayınların aynı koşullarda Doğan Dağıtım ile dağıtılmaya başlandığını, dolayısıyla, "müşteri yayınları" ve "grup yayınları" gibi bir ayrımın kalmadığını, tüm yayınların Doğan Dağıtım tarafından aynı koşullarda dağıtıldığını, bu yeni yapılanma çerçevesinde YAYSAT'ın yalnızca, lojistik faaliyetleri yürütmekle görevli kılındığını ve herhangi bir yayınevinin YAYSAT ile dağıtım sözleşmesinin kalmadığını belirtmiştir.

2001 yılının Haziran ayında kurulan Doğan Dağıtım'ın amacı, Şirket Ana Sözleşmesi'nin Amaç ve Konu başlıklı 3. maddesinde;

"Basın ve her türlü vasıtalarla basılmış yayınların, eserlerin pazarlanması, dağıtılması, taşınması, satılması, aracılık edilmesi, gerekli yerlere ulaştırılması ve bayilik işlerini icra etmek üzere yurt dışından ithal edilmesi ve aynı maksatla Türkiye'de basılmış her türlü eserleri yurt dışına ihraç etmek ve bunlarla ilgili olarak her nevi ticari ve sınai faaliyetlerle iştigal etmek üzere kurulmuş ve kurulacak yerli ve yabancı şirketlerin sermaye ve idarelerine iştirak edilmesi"

olarak tanımlanmıştır. Doğan Dağıtım'ın çoğunluk hisseleri Doğan Yayın Holding A.Ş.'ye aittir.

H.3.4. Soruşturma Sürecinde Gazete ve Dergi Dağıtım Piyasası

H.3.4.1. BİRİYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş.

Bilindiği üzere, Haziran 1996'da BİRİYAY'ın kurulmasından sonra, Doğan Grubu ve Bilgin Grubu yayınları dışındaki yayınların hemen hemen tümü (müşteri yayınları) BİRİYAY ile sözleşme imzalamak zorunda kalmışlardır. BİRİYAY da kendisi ile sözleşme imzalayan yayınevlerinin yayınlarının dağıtımını BBD veya YAYSAT aracılığı ile sağlamıştır.

09.05.2001 tarihli YAYSAT Mali İşler Müdürlüğü'nden BİRİYAY'a gönderilen yazıda aynen "Bölgelerde dağıtım 01.06.2001 tarihinde yapılan yayınların faturaları tarafınızdan Doğan Dağıtım A.Ş. olarak tanzim edilecektir." ifadesi yer almaktadır.

Söz konusu yazı sonrasında BİRİYAY tarafından yayınevlerine 31.05.2001 tarihinde gönderilen yazılarda aynen; "Daha önce 31 Mayıs'a kadar tanzim ettiğiniz irsaliyelerinizde "BİRİYAY A.Ş. adına YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'ye teslim edilmek üzere" ibaresi yerine 1 Haziran 2001 (dahil) tarihinden itibaren "BİRİYAY A.Ş. adına Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama A.Ş.'ye teslim edilmek üzere" ibaresinin mutlaka yazılması gerekmektedir." ifadeleri yer almaktadır.

Bu çerçevede, Haziran 2001'den itibaren Akşam Grubu dışında BİRİYAY ile sözleşme imzalamış olan yayınevleri Doğan Dağıtım'a geçmişlerdir. BİRİYAY'da ise Akşam Grubu'na ait (Alem Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. ve Akşam Pazarlama Dış Ticaret A.Ş.), 3 gazete (Akşam, Güneş ve Bulvar), 18 adet haftalık dergi ve 3 adet aylık dergi kalmış olup, anılan yayınlar Doğan Dağıtım vasıtasıyla dağıtılmıştır. Söz konusu dağıtım faaliyeti için BİRİYAY; Akşam Grubu'ndan, dergiler için, %.....'ini Doğan Dağıtım'a vermek ve %.....'unu da kendisinde kalmak üzere %..... oranında,

gazeteler için ise %.....'sini Doğan Dağıtım'a vermek ve %... 'ü de kendisinde kalmak üzere %.... dağıtım komisyonu almıştır. Ayrıca gazetelerin yanında verilen dergilerden alınan %...-... oranındaki komisyonun sırasıyla % ve %... 'lük kısmı BİRİYAY'a kalmış, %..... ve %.....'lik kısmı ise Doğan Dağıtım'a verilmiştir.

Daha önce de belirtildiği gibi, Soruşturma Raporunun tesliminden sonra BBD Merkez faaliyete geçerek, Sabah Grubu yayınları dışında Akşam Grubu yayınlarını da dağıtmaya başlamıştır. Bir başka deyişle BİRİYAY'la dağıtım anlaşması bulunan tek grup olan Akşam Grubu da BİRİYAY'dan ayrılmıştır. Buna rağmen BİRİYAY'ın kağıt üzerinde varlığı hala devam etmekte olup, ortaklık yapısı ve faaliyet konusunda istenilen değişikliklerin yapılmasına ilişkin herhangi bir gelişme olmamıştır.

H.3.4.2. Birleşik Basın Dağıtım A.Ş.

BBD, gazete ve dergi dağıtım piyasasının ikinci büyük teşebbüsü iken bağlı bulunduğu grubun 2000 yılının sonlarına doğru yaşadığı mali kriz nedeniyle dağıtım faaliyetlerinde zorlanmaya başlamıştır. Aynı süreçte, BİRİYAY'dan BBD'ye gönderilen müşteri yayınları Doğan Dağıtım ile sözleşme imzalama yolunu seçerlerken, BBD, Bilgin Grubu yayınlarının dağıtımını üstlenmiştir. Söz konusu kriz sonrası BBD dağıtım fonksiyonlarından nakliye, sevkiyat, denetim, pazar araştırmaları gibi faaliyetleri bedeli karşılığında YAYSAT'a yaptırmaya başlamış, Bilgin Grubu tesislerinde basılan yayınlar, YAYSAT'ın elemanlarının yardımıyla, masraflarını YAYSAT ve BBD'nin karşıladığı nakliye araçlarına yüklenerek, Doğan Dağıtım'ın dağıtmakta olduğu diğer yayınlarla birlikte son satış noktalarına sevk edilmiştir. Sözü edilen gelişmeler değerlendirildiğinde, anılan dönem içinde BBD'nin fiilen dağıtım piyasasından çekildiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Bununla birlikte, Soruşturma Raporunun teslimini müteakip, Sabah Grubu, yayınlarını YAYSAT'a dağıtırmaktan vazgeçmiş ve yayınlarını, çoğunluk hissesine yine Sabah Grubu ortaklarından T... C...'in sahibi olduğu BBD Merkez'e dağıtırmaya başlamıştır. Bu anlamda Sabah Grubu, fiilen gazete ve dergi dağıtım işine tekrar dönmüştür.

H.3.4.3. YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.

Doğan Dağıtım kurulana dek Doğan Grubu yayınları ile BİRİYAY'ın kendisine gönderdiği müşteri yayınlarının dağıtımını üstlenen YAYSAT'ın 2002 yılı itibarıyla herhangi bir yayınevi ile sözleşmesi kalmamıştır. YAYSAT halihazırda yalnızca lojistik (nakliye, denetim) faaliyeti yürütmektedir. Bunun yanı sıra, YAYSAT, BBD ile ortak ana bayilik ve son satıcılık teşkilatına sahiptir. Yeni yapılanma çerçevesinde, yayınevleri ile sözleşmeleri Doğan Dağıtım yapmakta, dağıtım işini ise YAYSAT gerçekleştirmektedir.

H.3.4.4. Doğan Dağıtım A.Ş.

Doğan Grubu'nun bir diğer dağıtım şirketi olan Doğan Dağıtım yalnızca yayınevleri ile sözleşme yapma ve faturalama işlemleri ile ilgilenmektedir. Sabah, Star (Uzan) ve Akşam (Çukurova) grupları dışındaki tüm yayıncılarla dağıtım sözleşmesi imzalamış olan Doğan Dağıtım, söz konusu yayıncıların yayınlarının dağıtımını YAYSAT vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Bunun yanı sıra, BBD Merkez faaliyete geçene kadar, BİRİYAY ile sözleşmesi bulunan Akşam Grubu'nun

yayınlarnı da Doğan Dağıtım yine YAYSAT vasıtasıyla yapmış, bunun karşılığında BİRYAY'a fatura kesmiştir. Kararın daha önceki bölümlerinde de belirtildiği üzere, BBD de Bilgin Grubu yayınlarnı (Doğan Dağıtım'ın aracılığı olmaksızın) bir dönem YAYSAT eliyle dağıtmıştır.

2001 yılı sonuna kadar yayınevlerinin BİRYAY ile yapmış oldukları sözleşmelerde yer alan koşullar yayınevi bazında muhtelif değişiklikler içermekle beraber genel olarak şu şekildedir:

BİRYAY'ın Dağıtım Koşulları :

Dergiler : % komisyon + (sabit ücret)
Erotik Dergiler : % komisyon + (sabit ücret)
Gazeteler : % komisyon + (sabit ücret)

Doğan Dağıtım A.ř.'nin Yayın Dağıtım Koşulları :

Dergiler : % komisyon + Nakliye + Asgari Birim Dağıtım Bedeli
Erotik Dergiler : % komisyon + Nakliye + Asgari Birim Dağıtım Bedeli
Gazeteler : % komisyon + Nakliye + Asgari Birim Dağıtım Bedeli
Kitaplar : % komisyon + Nakliye + Asgari Birim Dağıtım Bedeli

H.3.4.5. Medya Pazarlama Yayın Dağıtım A.ř

Ekim 1999'da faaliyete geçmiş olan Medya Pazarlama Yayın Dağıtım A.ř., (Medya) yalnızca Star Grubu'na ait Star, Damga ve Turkish News gazetelerini, Hayat ve Star Life dergilerinin dağıtımını yapmaktadır. Medya'nın, Türkiye genelinde ve KKTC'de toplam 487 adet ana bayisi ve yaklaşık 18.500 adet son satış noktası vardır.

I- SAVUNMALAR VE DEĞERLENDİRME

Tarafların yapmış oldukları savunmalarda; genel olarak, Rekabet Kurulu'nun 17 Temmuz 2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı kararına karşı yargı yoluna müracaat edildiği, ilgili işlemin iptali için dava açıldığı, bu nedenle henüz kesinleşmemiş olan Kurul Kararı sebebiyle Kurul'ca res'en soruşturma açılmasına karar verilmesinin yasal olarak mümkün olmadığı belirtilerek soruşturmanın kaldırılması talep edilmiştir.

YAYSAT'ın savunmasında ayrıca; BİRYAY ana sözleşmesi ile ilgili değişikliğin, BİRYAY'ın ayrı bir tüzel kişilik olması nedeniyle kendilerinin değil BİRYAY'ın sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

Savunmalarda bahsedilen, 17 Temmuz 2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı Karar'a karşı yargı yoluna gidilmiş olmasının, bu sektörde yeni bir rekabet ihlali ihtimali karşısında Kurul'un tekrar soruşturma açmasını engellemeyeceği açıktır.

BİRYAY ana sözleşmesi ile ilgili değişikliğin, BİRYAY'ın ayrı bir tüzel kişilik olmasından dolayı BBD ve YAYSAT'ı ilgilendirmediği savunması ise; BBD ve YAYSAT'ın yaklaşık % 99'luk toplam hisse payları ile BİRYAY'ı kontrol ettikleri ve BİRYAY'ın sözleşme değişikliği için genel kurulun toplanmasının bu iki teşebbüsün bağlı oldukları grupların inisiyatifinde olması nedeniyle, haklı görülmemektedir.

J- GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

Rekabet Kurulu'nun BİRYAY, YAYSAT ve BBD hakkında daha önce yürütmüş olduğu iki soruşturmanın sonucunda;

- 17.07.2000 tarihinde alınan Karar'da, BİRYAY Ana Sözleşmesinin muafiyet ve menfi tespit alamayacağına ve söz konusu sözleşmenin 38 ve 39. maddelerinin sözleşmeden çıkarılması ve 3. madde olan amaç maddesinin ise hukuka uygun hale getirilmesi,
- BBD ve YAYSAT'ın, birlikte kurmuş oldukları BİRYAY vasıtasıyla koordinasyon sağlayarak, gazete ve dergi dağıtım piyasasını bölüşmek, müşteri yayınlarını paylaşmak, müşteri yayınevlerine ait gazete ve dergilerin dağıtımına ilişkin komisyon oranlarını ve dağıtılan yayınlardan alınacak sabit ücreti birlikte tespit etmek suretiyle Kanun'un 4. maddesini ihlal ettikleri,
- Ayrıca yine 17.07.2000 ve 14.12.2000 tarihlerinde alınan kararlarda, BBD, YAYSAT ve BİRYAY'ın, birlikte hakim durumlarını kötüye kullanarak, rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştırmak, gazete ve dergi dağıtım piyasasındaki finansal, teknolojik ve ticari avantajlarından yararlanarak, gazete ve dergi yayıncılığı piyasasındaki rekabet koşullarını bozmaya yol açan faaliyetlerde bulunarak Kanun'un 6. maddesini ihlal ettikleri

hüküm altına alınmıştır.

Kurul'un yukarıda yer alan kararlarının gerekçelerine bakıldığında; oligopol hatta düopol bir pazar yapısı arz eden gazete ve dergi dağıtım piyasasının en büyük ve rakip iki aktörü olan YAYSAT ve BBD'nin normal piyasa işleyiş mekanizmasının dışına çıkarak rekabet etmek yerine aralarında anlaşmaları ve bu durumu diğer dağıtım şirketleri ve yayınevlerinin aleyhine kullanmış oldukları görülmektedir.

Söz konusu Kurul kararlarında ayrıca taraflara rekabet ihlallerinde bulunmamaları için yapmaları gerekenler de tebliğ edilmiştir. Ancak, tarafların Kurul kararlarının gereklerini yerine getirmemeleri üzerine süreli para cezası işletilmeye başlanmış ve başkaca rekabet ihlallerinin olup olmadığının tespiti amacıyla taraflar hakkında yeniden soruşturma açılmıştır.

Bu aşamada değerlendirmeye geçmeden önce Karar'ın yukarıda yer alan bölümlerinde belirtilen gelişmelere kısaca yeniden göz atmakta fayda bulunmaktadır:

- Bilgin Grubu 2000 yılının ikinci yarısında mali kriz yüzünden sıkıntıya girmiş, Eylül 2000'de Bilgin Grubuna ait Etibank'ın yönetimi TMSF'na geçmiştir. Grup yaşanan gelişmeler sonrası borçlarına karşılık şirketlerini devretme yolunu seçmiş, ancak TMSF'nun hisseler üzerindeki tedbir kararı nedeniyle hisse devirleri gerçekleştirilememiştir.
- Ocak 2001'de Bilgin Grubu, yönetimini devrettiği şirketlerin başına yeniden dönmüş, ancak ülkenin ve Grubun içerisinde bulunduğu mali kriz sonucu, Grup bazı alanlardan çekilmiş ve küçülme politikası uygulamaya başlamıştır. Grubun küçülme kararı aldığı alanlardan biri de BBD'nin faaliyette bulunduğu gazete ve dergi dağıtım pazarıdır.
- Diğer yandan, Doğan Grubu Haziran 2001'de Doğan Dağıtım'ı kurmuştur.

- Doğan Dağıtım'ın kurulması üzerine BİRYAY ile sözleşme imzalayan ve YAYSAT ile dağıtımını gerçekleştiren müşteri yayınları ile YAYSAT ile sözleşmeleri bulunan Grup yayınları Doğan Dağıtım'a devredilmiştir.
- BBD'nin küçülme stratejisi ve Doğan Dağıtım'ın kurulması sonrası BİRYAY ile sözleşme imzalamış olan fakat dağıtımını BBD tarafından gerçekleştirilen yayınlar da Doğan Dağıtım'a devredilmiş, BBD'de yalnızca Bilgin Grubu'na ait gazetelerin dağıtımını kalmıştır. Bu süreçte, Bilgin Grubu'nun yayınlarına ilişkin dağıtım sözleşmeleri BBD ile imzalanmış olsa da yayınların dağıtımını komisyon karşılığında fiilen YAYSAT tarafından yapılmıştır.
- Yine aynı süreçte, Bilgin Grubu yayınları basıldıkları tesislerden YAYSAT elemanlarınca ortak nakliye araçlarına yüklenmiş, sevkiyat, denetim, saha çalışması gibi tüm dağıtım fonksiyonları YAYSAT tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca maliyetleri düşürme ve küçülme sürecinin bir parçası olarak tüm Türkiye çapındaki YAYSAT ve BBD ana bayileri ortak bayiliklere dönüştürülerek, hem ana bayilik teşkilatının hem de son satış noktalarının sayısında indirimle gidilmiştir.
- Bu anlamda ülkemizdeki gazete ve dergi dağıtımının tamamı yalnızca kendi grubunun yayınlarını dağıtan Star Grubu haricinde Doğan Grubu (Doğan Dağıtım ve YAYSAT) tarafından gerçekleştirilmeye başlanmıştır.
- Bir müddet sonra Sabah Grubu YAYSAT ile olan anlaşmasına son vererek, yayınlarını BBD Merkez vasıtasıyla dağıtmaya başlamıştır. Bu gelişme ile, Sabah Grubu fiilen gazete ve dergi dağıtım işine tekrar dönmüştür. Sabah Grubu yayınları haricinde, Akşam Grubu yayınları ve Cumhuriyet Gazetesi de yeni şirket ile dağıtım anlaşması yapmışlardır. Bunun neticesinde BBD Merkez, dağıtım piyasasında fiilen varlık göstermeye başlamıştır.

Gazete ve dergi dağıtım piyasasının geçmişine bakıldığında, piyasanın oligopol bir yapı arz ettiği gözlemlenecektir. Yaşanan mali krizin sektörü ve Bilgin Grubu'nu olumsuz etkilemesi yüzünden bir dönem özellikle soruşturma sürecinde piyasada Doğan Grubu'nun tek başına hakim durumda olduğundan söz etmek mümkündür. Söz konusu gelişmelerin yanı sıra Doğan Grubu sektörde yıllarca bulunmasından kaynaklanan tecrübesi, bayilik ilişkileri, sahip olduğu yayın portföyü gibi avantajlarının yanı sıra, geliştirerek telifini aldığı İnternet tabanlı sistem ile Türkiye coğrafyasında dağıtımını oldukça zor ve maliyetli bir iş olan gazete ve dergi dağıtımında teknolojik olarak çok üst seviyeye gelmiştir. Söz konusu sistem ile satış noktaları günlük olarak takip edilebilmekte, söz konusu noktaların günlük satışları ile birlikte, tahmini satış rakamları gibi bilgiler de çok büyük bir doğruluk oranıyla tespit edilebilmektedir. Bu anlamda dağıtımın en büyük sorunlarından olan iade, saha çalışması ve denetim konularında büyük aşamalar kaydedilmiş, satış noktaları konusunda bilgiler her an güncellenerek, yayınevlerine daha iyi hizmet verilmeye başlanmıştır. Söz konusu sistem Doğan Grubu'na, tiraj, net satış, iade oranları, satış projeksiyonları, promosyon etkinlikleri gibi –aynı zamanda rakibi olan – yayıncılara ait önemli bilgilere yayıncılardan önce ulaşma şansını da sağlamıştır.

Yaşanan ihtisaslaşma ve teknolojik gelişmeler bir yandan Doğan Grubu'nun gazete ve dergi dağıtımını ve yayıncılığı piyasasındaki yerini daha da

sağlamlaştırırken, diğer yandan da gazete ve dergi dağıtım piyasasında Grubun etkin güce ulaşmasını da kolaylaştırmıştır.

Bununla birlikte, Sabah Grubu, BBD Merkez Dağıtım vasıtasıyla hem kendi yayınlarını hem de Akşam Grubu yayınları ile birlikte Cumhuriyet gazetesini de dağıtmaya başlayarak tekrar gazete ve dergi dağıtım piyasasında aktif hale gelmiştir. Yaşanan bu gelişmeler piyasanın yapısının yeniden analiz edilmesi gerekliliğini ortaya çıkartmıştır. Ancak daha önce de yer verildiği üzere Doğan grubunun piyasada sahip olduğu lojistik ve teknolojik üstünlükler piyasadaki lider konumunu güçlendirmiştir.

Bu anlamda gazete ve dergi dağıtım piyasasının özellikleri şöyle özetlenebilir:

- Yoğunlaşma oranı çok yüksektir.
- Talebin fiyat esnekliği düşüktür. Yayınevlerinin dağıtım şirketleri karşısında pazarlık güçleri zayıftır.
- Dağıtım şirketi kurmanın maliyeti (nakliye, denetim, saha çalışması, bilgisayar ağı kurulması vb.) yüksektir.
- Piyasaya girecek yeni dağıtım şirketlerinin mevcut son satış noktalarının tamamına erişememesi durumunda, yeni bir teşkilat oluşturabilmesi için satış noktalarını besleyecek yayın portföyünün de bulunması gereklidir. Gazete ve dergi yayıncılığı piyasasının yaklaşık %...-....'ini elinde bulunduran Doğan ve Sabah gruplarının yayın portföylerinin genişliği, dağıtım piyasasına girecekler açısından önemli bir dezavantaj oluşturmaktadır.
- Diğer yandan, gazete ve dergi dağıtımının neredeyse tamamının Doğan ve Sabah gruplarının elinde bulunması da paradoksal bir biçimde gazete ve dergi yayıncılığına girişi etkilemektedir (Yalnızca kendi yayınlarının dağıtımını yapan Medya Dağıtım dikkate alınmamıştır.). Bu iki grup, talep ettikleri dağıtım komisyonları vasıtasıyla rakibi olan yayıncıların maliyetlerini (ve dolayısıyla yayınların fiyatlarını) doğrudan etkileme imkanına sahiptirler.

Bu aşamada, yukarıda yer alan tespitler sonrasında, haklarında soruşturma yürütülen teşebbüslerin, 4054 Sayılı Kanun'u ihlal edip etmediklerine bakmak gerekmektedir.

Piyasanın ikinci büyük şirketi konumundaki BBD'nin dağıtım piyasasından fiilen çekilmiş olduğu dönemde, Doğan Grubu'nun elde etmiş olduğu konum, piyasa hakimiyeti açısından BBD ile anlaşması gereğini ortadan kaldırmıştır.

Bir başka deyişle, daha önceki soruşturmalar sonucunda Kurul'ca tespit edilen gazete ve dergi dağıtım pazarının ve müşteri yayınlarının paylaşımı, komisyon oranlarının ve sabit ücretlerin birlikte tespit edilmesi gibi rekabet ihlalleri kendiliğinden ortadan kalkmış, tüm müşteri yayınlarının ve hatta Bilgin Grubu yayınlarının dağıtımını üstlenen Doğan Grubu, komisyon oranlarını ve sabit ücretleri tek başına belirleme imkanını elde etmiştir.

BBD'nin bir takım mali zorluklar nedeniyle YAYSAT'tan bazı hizmetleri satın almasını ve ortak nakliye araçlarını kullanmasını, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi

anlamında rakipler arasındaki rekabeti kısıtlayan bir anlaşmadan ziyade, Bilgin Grubu'nun içerisinde bulunduğu mali kriz sonucu ortaya çıkan zorunluluklarla açıklamak mümkündür.

Bu anlamda BİRYAY ile sözleşmesi bulunan müşteri yayınevlerinin Doğan Dağıtım'a devredilmesi de aynı çerçevede değerlendirilmiştir. Ayrıca, söz konusu devirlerin, Kanun'un 6. maddesi bağlamında bir kötüye kullanma olduğuna dair herhangi bir kanıt ulaşılamamıştır.

Bununla birlikte, Sabah Grubu fiilen dağıtım işine başlamıştır. Ancak daha önce de belirtildiği gibi, piyasanın neredeyse tamamına sahip bulunan söz konusu iki grubun kurduğu bir ortak girişimin ve bu ortak girişimi oluşturan şirketlerden birinin müşterilerini diğer tarafa devretmesi, hatta kendisinin de karşı tarafın müşterisi haline gelmesi, daha sonra ise tekrar faaliyete başlayarak eski pazar payına yakın bir orana ulaşması, piyasadaki güç dengesinin ne denli bu iki gruba bağlı olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu değişikliklerin sonucunda önce Doğan Grubu gazete ve dergi dağıtım piyasasında tek başına hakim duruma gelmiş, ardından Sabah Grubu söz konusu piyasada aktif duruma geçmiştir. Sektörde meydana gelen bütün bu hızlı değişiklikler piyasanın Rekabet Kurumu'nca izlenmesini ve yeniden analiz edilmesini gerektirmektedir.

Gazete ve dergi yayıncılığı piyasası açısından kilit nitelikte olan bu piyasada yaşanan çarpıcı gelişmeler hem yayıncılık hem de dağıtım piyasasında yeni rekabet ihlallerinin ortaya çıkması olasılığının her zaman var olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, yaşanan gelişmeler ve Rekabet Kurulu'nun anılan piyasada şu ana değin üç soruşturma yürütmüş olması da dikkate alındığında, piyasanın Rekabet Kurumu tarafından belli bir süre için gözlemlenmesi ve bazı bilgilerin dönemler itibarıyla Kurul'a bildirilmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede, Rekabet Kurulu'nun ilgili tebliğlerinde belirtilen yükümlülükler saklı kalmak kaydıyla;

A) Doğan Dağıtım, BİRYAY, YAYSAT, BBD ve BBD Merkez Dağıtımın;

- a- Başta komisyon ve sabit ücretler olmak üzere, genel olarak, ilan edilen dağıtım koşullarında herhangi bir değişiklik yapmaları,
- b- Portföylerinde bulunan yayınları bir diğer dağıtım şirketine devretmeleri,
- c- Gerçek veya tüzel kişi olan ortaklarının ortağı veya sahibi olacağı herhangi bir dağıtım şirketinin kurulması ya da faaliyetine son verilmesi,
- d- Başka dağıtım şirketleri ile dağıtım, nakliye, pazarlama, araştırma geliştirme vb. konularda anlaşma yapmaları

halinde durumun Rekabet Kurumu'na 30 gün içerisinde bildirilmesinin,

B) Söz konusu teşebbüslerin üç yıl boyunca, her yılın 6. ve 12. aylarını izleyen 15 gün içerisinde olmak üzere dağıtımını yaptıkları yayınlar ile ilgili olarak;

- a- Yayınevinin adı (Dağıtım şirketi ile sözleşme imzalayan yayınevleri veya başka bir dağıtım şirketi ile imzalanan anlaşma uyarınca yayınları dağıtılan yayınevleri ayrı ayrı belirtilmek suretiyle)
- b- Yayınevinin bağlı bulunduğu grubun adı (varsa)
- c- Dağıtılan yayın adı

- d- Dağıtılan yayının periyodu
- e- Dağıtılan yayınına uygulanan komisyon oranı
- f- Dağıtılan Yayınına uygulanan sabit ücret bedeli

bilgilerini içeren bir tabloyu Rekabet Kurumu'na göndermelerinin gerekli olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

Ayrıca, soruşturmaya taraf olan teşebbüslerin isim değişikliklerine gitmeleri veya yeni şirket kurmaları durumunda, istenilen bilgilerin söz konusu şirketler tarafından da Rekabet Kurumu'na gönderilmesi gerekmektedir. Bu anlamda, sektörde faaliyette bulunan, ancak, soruşturma kapsamında yer almayan BBD Merkez Dağıtım Organizasyon Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama A.Ş.'nin de söz konusu bilgileri aynı kapsamda Kurumumuza intikal ettirmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, yukarıda belirtilen şirketlerin ortaklarının kuracakları veya bizzat kendilerinin ortaklık yapısı içerisinde yer alacakları diğer gazete ve dergi dağıtım şirketlerinin de bu Karar kapsamında yukarıda istenen bilgileri Kuruma bildirmeleri gerekmektedir.

Diğer yandan, Rekabet Kurulu'nun 17.07.2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı Kararı'nda, BİRYAY'ın Ana Sözleşmesi'nin 3. maddesinin hukuka uygun hale getirilmesi, 38. ve 39. maddelerinin de sözleşmeden çıkartılması hüküm altına alınmıştır. Tarafların anılan Karar'da belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmediğinin anlaşılması üzerine, Rekabet Kurulu'nun 31.07.2001 tarih ve 01-37 sayılı toplantısında, 17.07.2000 tarihli kararın tebliğ edilmesi ile başlamış olan 45 günlük sürenin bittiği 26.04.2001 tarihinden başlamak üzere, BBD, BİRYAY ve YAYSAT hakkında Kanun'un 17. maddesinin (a) bendi ve 2001/1 sayılı Tebliğ gereğince her gün için 949.104.000 –TL. süreli para cezası uygulanmasına karar verilmiştir (Kanun'un 17. Maddesinin (a) bendi uyarınca verilen süreli para cezalarının miktarı, her mali yılın başında 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 28.7.1999 tarih ve 4421 sayılı Kanun ile değişik Ek 2. maddesindeki usule göre artmaktadır).

Söz konusu süreli para cezası, yukarıda bahsedilen Kurul Kararı'na uyulmaması nedeniyle verilmiş olup, yürütülen bu soruşturmadan bağımsızdır. Bu nedenle, yürütülen soruşturmada tarafların davranışlarının 4054 sayılı Kanun kapsamında yeni bir ihlal oluşturduğuna dair herhangi bir bulguya rastlanılmamış olması, söz konusu idari para cezasına hanel getirecek nitelikte değildir.

Bununla birlikte, yapılan incelemelerde süreli para cezasının başladığı 31.07.2001 tarihinden sonra da BİRYAY'ın Ana Sözleşmesi'nde Rekabet Kurulu'nun 17.07.2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı Kararı çerçevesinde herhangi bir düzenleme yapılmadığı ve BİRYAY'ın bu haliyle rekabet ihlali taşıyan bir oluşum olma niteliğinin devam ettiği görülmüştür. Rekabet Kurulunun belirtilen Kararı'nda, BİRYAY'ın Kuruluş Ana Sözleşmesinin amaç maddesi olan 3. maddesi ve ayrıca 38 ve 39. maddelerinin rekabet ihlali niteliğinde olduğu ve 4054 sayılı kanunun 4. maddesini ihlal ettiği belirtilmiştir. BİRYAY ana sözleşmesindeki ilgili hükümlerin şu ana kadar düzeltilmemesi nedeniyle oluşan hukuki ihlale son verilmesini sağlamak amacıyla 4054 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (a) bendi uyarınca dava açma yoluna gidilmesi gerekli görülmüştür.

K- SONUÇ

1- BİRİYAY Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş. Ana Sözleşmesi'nin 3. maddesinin hukuka uygun hale getirilmesini ve 38. ve 39. maddelerinin ise sözleşmeden çıkarılmasını öngören 17.7.2000 tarih, 00-26/292-162 sayılı Rekabet Kurulu Kararı'nda belirtilen düzenleme gereklerinin hakkında soruşturma yürütülen taraflarca yerine getirilmediğine OYÇOKLUĞU ile;

2- Yukarıda belirtilen Rekabet Kurulu kararında tespit olunan rekabet ihlalinin dışında; BBD Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., BİRİYAY Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş. ve YAYSAT Yayın Satış, Pazarlama ve Dağıtım A.Ş.'nin kendilerine tebliğ olunan 17.07.2000 ve 14.12.2000 tarihli Rekabet Kurulu kararları sonrasındaki uygulama ve eylemlerinin 4054 sayılı Kanun çerçevesinde yeni bir rekabet ihlali oluşturmadığına, 17.7.2000 tarih, 00-26/292-162 sayılı Karar'da öngörülen değişiklikleri yerine getirmemeleri ve dolayısıyla rekabet ihlalinin devam ediyor olması nedeniyle 31.7.2001 tarih, 01-37/364-M sayılı Karar ile taraflar hakkında başlatılan süreli para cezası uygulaması devam ettiğinden, hakkında soruşturma açılan taraflara ayrıca bir idari para cezası verilmesine gerek bulunmadığına OYÇOKLUĞU ile;

3- BİRİYAY ana sözleşmesindeki ilgili hükümlerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olması nedeniyle oluşan hukuki ihlale son verilmesini sağlamak amacıyla ve Kanun'un 27. maddesinin (a) bendi uyarınca, dava açma yoluna gidilmesine OYBİRLİĞİ ile;

4- Gazete ve dergi yayıncılığı piyasası açısından önemi dikkate alındığında, gazete ve dergi dağıtım piyasasının Rekabet Kurumu tarafından izlenebilmesini ve dolayısıyla oluşabilecek yeni ihlallerin engellenmesini teminen, 4054 sayılı Kanun'un 14. maddesi gereğince;

A) Doğan Dağıtım Satış ve Pazarlama A.Ş., YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş., Birleşik Basın Dağıtım A.Ş., BBD Merkez Dağıtım Organizasyon Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve BİRİYAY Birleşik Yayın Dağıtım A.Ş.'nin ve bu teşebbüslerin ortaklarının kuracakları veya bizzat kendilerinin ortaklık yapısı içerisinde yer alacakları başkaca gazete ve dergi dağıtım şirketlerinin;

a- Başta komisyon ve sabit ücretler olmak üzere, uygulanan dağıtım koşullarında herhangi bir değişiklik yapmaları,

b- Portföylerinde bulunan yayınları başka bir dağıtım şirketine devretmeleri (Portföydeki yayınların başka bir dağıtım şirketine devredilmesi hususu aşağıdaki durumlarda da gerçekleşmiş sayılacaktır.),

- Sözleşmeleri bitmeksizin veya sözleşmelerinin bitiminde, yayınevlerinden başka bir dağıtım şirketi ile sözleşme yapmalarının veya başka bir dağıtım şirketi adına irsaliye kesmelerinin talep edilmesi,

- Başka bir dağıtım şirketi ile sözleşmesi olup fiilen dağıtım yapılan yayınların dağıtım faaliyetlerinin başka bir dağıtım şirketine devredilmesi,

c- Kendilerinin veya gerçek / tüzel kişi olan ortaklarının, ortağı veya sahibi olacağı herhangi bir dağıtım şirketinin kurulması ya da kurulmuş olan dağıtım şirketinin faaliyetine son verilmesi,

d- Rekabete aykırı hususlar içermese dahi, başka dağıtım şirketleri ile dağıtım, nakliye, pazarlama, araştırma geliştirme vb. konularında anlaşmalar yapılması,

halinde durumu en geç 30 gün içinde Rekabet Kurumu'na bildirmeleri;

B) Söz konusu teşebbüslerin dağıtımını yaptıkları yayınlar ile ilgili olarak;

- a- Yayınevinin adı (dağıtım şirketi ile sözleşme imzalayan yayınevleri veya başka bir dağıtım şirketi ile imzalanan anlaşma uyarınca yayınları dağıtılan yayınevleri ayrı ayrı belirtilmek suretiyle),
- b- Yayınevinin bağlı bulunduğu grubun adı (varsa),
- c- Dağıtılan yayının adı,
- d- Dağıtılan yayının periyodu,
- e- Dağıtılan yayına uygulanan dağıtım koşulları (sabit ücret, nakliye bedeli, komisyon oranı vb.),

bilgilerini içeren tabloları, yılın ilk ve ikinci altı aylık dönemlerine ilişkin olarak ve ilgili dönemleri izleyen 15 gün içinde, üç yıl boyunca Rekabet Kurumu'na bildirmeleri gerektiğinin adı geçen teşebbüslere bildirilmesine OYBİRLİĞİ ile;

yukarıda yer alan kararla ilgili her türlü sürenin, gerekçeli kararın taraflara tebliğinden itibaren başlayacağından bahisle ve Danıştay yolu açık olmak üzere 6.11.2002 tarihinde karar verilmiştir.

(Rekabet Kurulu'nun 06.11.2002 tarih ve 02-68/821-333 sayılı Kararına)

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulu'nun 17.07.2000 tarih ve 00-26/292-162 sayılı kararında, BBD Birleşik Basın Yayın Dağıtım A.Ş.(BBD) ile YAYSAT Yayın Satış Pazarlama ve Dağıtım A.Ş. (YAYSAT)'ın bizzat kendileri gazete ve dergi dağıtım pazarında faaliyet gösterirken, gene aynı pazarda müşteri yayınlarını dağıtmak üzere kurdukları BİRYAY Birleşik Basın Dağıtım A.Ş. (BİRYAY)'nin ortak girişim olarak aynı pazarda faaliyet göstermesi rekabet koordinasyonuna yol açacağından kanuna aykırı görülmüş ve rekabetin tesisi için BİRYAY sözleşmesindeki,

- Kurucuların sahip olduğu yayınlar dışındaki yayınları münhasır dağıtım yetkisi veren 38. madde ile,
- Gazete ve dergilerden alınacak asgari dağıtım komisyon oranlarını düzenleyen 39. maddenin

sözleşmeden çıkarılması ve şirketin "Amacı" başlığını taşıyan 3. maddesinin dağıtım piyasasında faaliyet gösteren teşebbüslerin de dahil olduğu mevcut ortaklık yapısı itibarıyla rekabet hukukuna aykırı olduğundan, aykırılığın giderilmesi, kararlaştırılmıştır.

Yani, ortak girişim ile ortak girişimi kuran tarafların aynı piyasada faaliyet göstermesi rekabet koordinasyonuna yol açacağından uygun görülmemiştir.

Uygulamaya devam edilmesi üzerine de 31.07.2001 tarih ve 01-37/364-M sayılı karar ile taraflar hakkında süreli para cezası başlatılmıştır.

İhlalin sona erebilmesi için üç tarzda hareket edilmesi mümkündür.

Birinci yol, ortak girişim oluşturan taraflardan birinin hissesini bir başkasına devretmesidir. Bu taktirde 3.madde ile ilgili sorun sona erecek 38. ve 39. maddelerin ise sözleşmeden çıkarılması gerekecektir.

İkinci yol, ortak girişimin (BİRYAY) amacı değiştirilerek gazete ve dergi dağıtım piyasası dışında bir piyasada faaliyet göstermesidir.

Bir diğer yol da ortak girişimin faaliyetini durdurmasıdır.

Soruşturma Raporu'ndan BİRYAY'ın faaliyetini durdurduğu, ortak girişimi oluşturan tarafların ise ihlalden önce olduğu gibi (farklı teşebbüsleri aracılığıyla) gazete ve dergi dağıtım pazarında faaliyetlerini sürdürdüğü anlaşılmıştır.

Kurul, BİRYAY'ın faaliyetini durdurmasına rağmen sözleşmesinde öngörülen değişiklikleri yapmamasını ihlali devam ettirme şeklinde değerlendirmiş olup, faaliyetin durması sonucu ihlal kesinlikle ortadan kalkmış olduğu ve bu nedenle BİRYAY'ın faaliyetini durdurduğu tarih itibariyle taraflar hakkında işletilen süreli para cezasının da sona erdirilmesi gerektiği kanaat ve görüşü ile Karar'ın K.1 ve K.2. maddelerindeki çoğunluk görüşüne katılamadım.

Nejdet KARACEHENNEM
Kurul Üyesi